

*Г.В. Бєленька, аспірантка
Національного університету “Києво-Могилянська академія”*

ВИКОРИСТАННЯ СТРЕС-ТЕСТІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ: ПІДХОДИ, МЕТОДИ, СВІТОВИЙ ДОСВІД

Стрес-тестування визначається Національним банком України як “метод кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, яка наражає банк на ризик та у визначенні шокової величини зміни зовнішнього фактора – валютного курсу, процентної ставки тощо. Поєднання цих величин дає уявлення про те, яку суму збитків чи доходів отримає банк, якщо події розвиватимуться за закладеними припущеннями”.

Національний банк України рекомендує застосовувати стрес-тестування “для оцінки ризику ліквідності, валютного ризику та ризику зміни процентної ставки”. Однак в Україні немає загальновизнаних стандартів проведення стрес-тестування. Банківські установи повинні самостійно розробляти моделі для стрес-тестів. Тому виникає потреба у систематизації зарубіжного та вітчизняного досвіду стрес-тестування, вивченні переваг, недоліків і підходів до практичного використання цього методу.

У світовому досвіді стрес-тести використовують для оцінки низки ризиків, притаманних банкам: ринкового (ймовірних втрат через зміни у цінах або дохідності), кредитного (потенційних втрат через дефолти позичальників або невиконання зобов’язань за угодами) та ризику ліквідності (ймовірного відтоку депозитів або втрат від зниження ліквідності активів). Складніші стрес-тести можуть вимагати застосування декількох ризик-сценаріїв або комплексів змін у макроекономічному середовищі, але також зводяться до переоцінки банківського портфеля за різних передумов.

У зарубіжній практиці найчастіше застосовуються такі методи стрес-тестування, як сценарний аналіз, аналіз чутливості портфеля активів до змін факторів ризику, а також метод максимальних втрат. Сценарний аналіз ґрунтується на припущенні щодо реалізації певних історичних або гіпотетичних подій і спрямований у першу чергу на оцінку стратегічних перспектив. Аналіз чутливості оцінює конкретний вплив на портфель активів з боку змін встановленого фактору ризику, наприклад, курсів валют, відсоткових ставок. Під час розрахунку максимальних втрат визначається комбінований вплив декількох видів ризиків.

Надбанням зарубіжної банківської практики є значний досвід проведення стрес-тестування фінансово-кредитних установ. Наприклад, у Російській Федерації, за даними опитування Центрального Банку РФ, у 2007 р. цей метод використовували 160 банків з 192 опитаних, а середня періодичність стрес-тестів становила 5 разів на рік. Світовий банк та Міжнародний валютний фонд у 1990 р. запровадили програму оцінки стабільності національних фінансових систем FSAP, в рамках якої було

розроблено низку стрес-тестів для банківських систем Великобританії, Данії, Австрії, Чехії, Канади та інших країн.

Отже, стрес-тестування банківської системи є важливим інструментом для визначення прихованих схильностей до ризику та оцінки критичності впливу шоків, що можна використати для аналізу стабільності банківського сектора України.

Беленька, Г.В. Використання стрес-тестів для аналізу стійкості банківської системи: підходи, методи, світовий досвід [Текст] / Г.В. Беленька // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (21-22 травня 2009 р.). - Суми : УАБС НБУ, 2009. - Т. 1. - С. 133-134.